Sara je Abrahama nazivala gospodarom

Philip B. Payne · Njemački prijevod: Hans-Jörg Ronsdorf · studeni 2022. · revidirano u listopadu 2026.

Kratko objašnjenje Philipa B. Paynea uz 1 Pt 3 o odnosu muškarca i žene u braku, na Twitteru, studeni 2022.

Što znači u 1 Pt 3,6 to što je Sara svojega muža nazivala „gospodarom“ i što je ona uzor kršćanskim ženama kojima se Petar obraća? Upućuje li to na značenje glave i autoriteta u braku? Ne upućuje.

> ***1 Isto tako vi žene, podložite se svojim muževima, da bi i oni koji su neposlušni riječi bez riječi bili pridobiveni vladanjem svojih žena, 2 kad promotre vaše čisto vladanje u strahu; 3 vaš ukras neka ne bude vanjski, u pletenju kose, stavljanju zlatnoga nakita ili oblačenju haljina, 4 nego skriveni čovjek srca u neprolaznom ukrasu blagoga i tihoga duha, koji je pred Bogom vrlo dragocjen. 5 Jer tako su se nekoć ukrašavale i svete žene koje su se uzdale u Boga i bile podložne svojim muževima: 6 kao što je Sara slušala Abrahama i nazivala ga gospodarom; njezinom ste djecom postale vi ako činite dobro i ne bojite se nikakva straha.*** *(prevedeno prema njemačkoj Bibliji Elberfelder)*

Petrovo upućivanje na Saru ovdje je doista zanimljivo, jer u Svetom pismu postoji samo jedno mjesto na kojem Sara Abrahama naziva svojim gospodarom, a to je kad se smije proročanstvu božanskih posjetitelja da će imati sina:

„Sara se nasmijala misleći: ‚Kad sam već istrošena, a moj je gospodar star, zar ću još imati tu slast?‘“ (Post 18,12). Na prvi pogled to je neobičan tekst koji Petar navodi kao primjer koji trebamo slijediti.

Neki su ljudi predložili da se Petar ne poziva na Knjigu postanka, nego na knjigu *Abrahamova oporuka*. Nedavno sam se bavio tom idejom. Mislim da je dvojbeno da je Petar imao pristup *Abrahamovoj oporuci*; ona je vjerojatno nastala tek u prvom ili drugom stoljeću. Osim toga, nijedno od spominjanja „mojega gospodara Abrahama“ ne stoji u kontekstu poslušnosti koji bi objasnio Petrovo upućivanje. Zato vjerujem da svoj odgovor moramo naći u Post 18. Najprije jedan važan kontekst iz Prve Petrove poslanice!

Petar daje savjete kršćanskim suprugama udanima za muževe koji nisu kršćani, u vrijeme velikih teškoća i patnji za kršćane. Petar je govorio o mnogim načinima na koje kršćani trebaju živjeti u postojećim društvenim strukturama neprijateljskoga svijeta.

(To ne znači da on odobrava sve te društvene strukture!) ***Kad dođe do braka, razlog koji navodi za podložnost supruga nije u tome da su žene manje vrijedne ili podređene ili da imaju drukčiju ulogu.***

U svijetu u kojem žene nisu imale mogućnost jednostavno otići i u kojem je muž mogao zapovjediti svojoj ženi da se odrekne Krista, žene su mogle pridobiti svoje poganske muževe svojim tihim svjedočanstvom za Krista. Kakve dakle veze s time ima Post 18? Kad Sara govori o slasti ili užitku, misli na spolne odnose sa svojim mužem, koji bi mogli dovesti do radosti zbog djeteta. Budući da je Sara začela Izaka, očito je s Abrahamom sudjelovala u tom procesu i poslušala proročanstvo.

To upućuje na to da Petar kršćanske supruge, koje bi se mogle bojati da u toj kulturi začnu dijete s poganskim mužem, uvjerava da se toga ne moraju bojati. To podsjeća na Pavla u 1 Kor 7,14: „Inače bi vaša djeca bila nečista, a ovako su sveta.“

Ni Prva Petrova poslanica ni povijest Abrahama i Sare nisu prikladne da utemelje normu hijerarhijskoga braka. Petar daje pastoralni savjet kršćanskim ženama u teškoj situaciji (i, kako moramo utvrditi, u kulturi koja im nije davala nikakve mogućnosti).

U 7. retku Petar se obraća kršćanskim muževima oženjenima kršćankama i prvi put govori o izrazito kršćanskom braku.

Doista! U Bibliji je Abrahamu rečeno da posluša Saru, ali nikada obratno. Septuaginta za Abrahamovu poslušnost Sari u Post 16,2 rabi istu riječ kao u 1 Pt 3,6 za Sarinu poslušnost.

> ***2 I Saraja reče Abramu: Evo, Gospodin me zatvorio da ne rađam; uđi, molim te, k mojoj sluškinji, možda ću se po njoj izgraditi. I Abram posluša glas Sarajin.***

U 1 Pt 3,7 Petar se obraća kršćanskim muževima koji imaju žene kršćanke ***i poziva te muževe da se podlože svojim ženama.*** Važno je da u tom retku nema glavnoga glagola. Prijevodi su to rješavali na različite načine.

> ***7 Vi muževi isto tako, živite s njima po spoznaji kao sa slabijom posudom, ženskom, iskazujući im čast kao onima koji su i subaštinice milosti života, da vaše molitve ne budu priječene.***

Neki su prijedložnu odredbu „kata gnōsin“ čak preveli kao da je glagol, otprilike s „biti obziran“. „Kata gnōsin“ nije glagol. I ne znači „biti obziran“.

Petar piše: „Vi muževi, na isti način…“ To „na isti način“ (homoiōs) bez glavnoga glagola govori nam da rečenica takoreći posuđuje glagol. On traži nešto što je usporedno s prethodnim zapovijedima.

Svaki od triju prethodnih odlomaka počinje zapovijedi da se „podloži“, pri čemu se rabi isti glagol: „hypotassō“. Jedina zapovijed koju daje kontekst jest „podložiti se“, a još jednom „podložiti se“ savršeno pristaje uz 3,7.

Uska usporednost između „žena koje se na isti način [homoiōs] podlažu svojim muževima“ i „muževa koji se na isti način [homoiōs] podlažu“ naravno podrazumijeva: „muževi koji se na isti način podlažu [svojim ženama]“.

No što je s činjenicom da je žena „slabija posuda“? To bi moglo značiti više stvari:

Prvo, žene su u prosjeku tjelesno slabije od muškaraca. Muževi tu snagu ne bi smjeli iskorištavati u svoju korist, nego se prema ženama trebaju odnositi s obzirom i poštovanjem.

Drugo, to bi se moglo odnositi na slabiji društveni položaj žene u toj kulturi, koji ju je činio ranjivijom. Petrova uputa „iskazujte im čast“ rabi grčku riječ koja izražava društveni status.

Kako bi naglasio ozbiljnost zapovijedi da se podlože i iskazuju čast, Petar čak dodaje: „Da ništa ne priječi vaše molitve.“ Uzajamnost u braku Bogu je važna.

Petrova vizija tipično kršćanskoga braka jest vizija uzajamnosti (mutualnosti), u kojoj se supružnici međusobno ljube, poštuju i podlažu jedno drugome, priznaju jedno drugo kao subaštinike i međusobno se izgrađuju u vjeri.

Njemački prijevod: Hans-Jörg Ronsdorf, Augsburg, 8. studenoga 2022.